

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Mars 1886, kl. 3 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af motion om ändring af § 14 Riksdagsordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 183, har Herr *R. Gustafsson* gjort framställning om den ändring af § 14 Riksdagsordningen, att bemälda lagrum erhöles följande lydelse:

»Valrätt tillkommer, inom den kommun der han bosatt är, hvarje myndig och välfrejdad svensk man, som försörjer sig sjelf, råder öfver sin egendom och fullgjort sina skyldigheter till stat och kommun.»

Till stöd för den föreslagna grundlagsändringen anför motionären hufvudsakligen följande.

1884 års Riksdag hade visserligen beslutit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran, »att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till en kommande Riksdag öfverlemnna en jämförande statistisk redogörelse för antalet personer inom hvar och en af de i § 14 Riksdagsordningen angifna tre särskilda klasser, som dels redan ega valrätt till Andra Kammaren, dels skulle erhålla sådan genom större eller mindre nedflyttning af de i nämnda § föreskrifna gränserna för denna rätt»; men, att döma af den debatt, som i Kamrarne föregick beslutet i fråga, hade man förutsatt, att nämnda utredning skulle föreläggas Riksdagen redan under innevarande riksdagsperiod, för att tjena till ledning vid utarbetandet af förslag till ändring af § 14 Riksdagsordningen i syfte af valrättens utsträckning till sådana skattdragande medborgare, som utan tillräckligt skäl vore uteslutne från deltagande i riksdagsmannaval till Andra Kammaren. Röster hade dock höjt sig, hvilka påvisat obehöfligheten af en dylik statistisk utredning och framhållit möjligheten af, att utredningen skulle kunna blifva ett medel att undanskjuta den viktiga frågan; och denna senare farhåga syntes ock visa sig befogad, enär inhemtade

upplysningar i saken gifve vid handen, att den begärda utredningen icke under pågående riksdagsperiod komme att af Riksdagen erhållas. Enligt motionärens förmenande vore ock statistiska uppgifter öfver antalet af dem, som dels redan ega valrätt till Andra Kammaren och dels skulle erhålla sådan genom större eller mindre rubbning af gränserna för denna rätt, utan betydelse, då det gälde att afgöra, huruvida det kunde vara rätt och klokt att utsträcka valrätten. Den mest precisa kännedom om antalet af nuvarande valmän skulle nemligen omöjligen kunna gifva någon ledning, då man hade att afgöra, huruvida det vore rätt att öka detta antal, liksom ock en bestämd kännedom om antalet af dem, som skulle erhålla valrätt till Andra Kammaren genom en större eller mindre sänkning af »strecket», endast under den förutsättningen kunde gifva någon insigt med afseende på en förändrings lämplighet, att det äfven vore möjligt att åstadkomma en statistisk utredning af hvilka politiska åsikter som hystes af den ena eller andra klass valmän, som genom olika utsträckning af valrätten skulle tillskapas. En dylik utredning af de orepresenterades åsikter vore emellertid Statistiska Centralbyrån ur stånd att verkställa, och de af Riksdagen begärda sifferuppgifterna saknade således förmåga att utgöra en ledning vid Riksdagens beslut i frågan. Den enda riktiga synpunkt åter, ur hvilken valrättsfrågan kunde betraktas, vore, enligt motionärens mening, huruvida de icke-valberättigade hade mindre skyldigheter mot samhället än de valberättigade; ty kunde detta ej ådagaläggas, utan framginge det tvärtom af pröfningen, att skyldigheterna för de från valrätt uteslutne vore lika stora som för de gynnade, borde rättigheterna ock vara desamma och följaktligen gällande bestämmelser angående valrätt, såsom icke hvilande på rättens grund, ändras. Pröfvade man emellertid medborgarnes förnämsta skyldigheter mot samhället, funne man, påstår motionären, att de vore lika för alla. Skyldigheten att ställa sin person till fosterlandets försvar vore densamma för alla, och hvad anginge de ekonomiska bidragen till samhällets utgifter, vore utan tvifvel den stora klassen af obemedlade den, som i förhållande till skatteförmågan bure största bördan. Härtill komme, att den ojemförligt största delen af statens utgifter bestredes med indirekta skatter, hvadan den fordran vore ohållbar, att erläggande af bevilling skulle vara vilkor för politisk myndighet och delaktighet i den magt, som ytterst borde afgöra fosterlandets öden. Och samhället skulle onekligen vinna största trygghet genom att öfva den rättvisa mot alla, som allmän politisk valrätt innebure. På grund af det sålunda anförda och med stöd af de önsknings, som under senare åren ständigt förnummits från de för närvarande orepresenterade inom landets alla

delar, ansåge sig motionären kunna begära, att Riksdagen måtte besluta den af honom föreslagna förändringen af § 14 Riksdagsordningen.

De af motionären anförda skäl för den af honom föreslagna grundlagsändringens antagande af innevarande Riksdag torde lämpligen kunna särskiljas i följande tvenne hufvudgrupper. I senare delen af sin framställning anför motionären de omständigheter, som skulle öfver hufvud taget tala för en förändring af § 14 Riksdagsordningen i den af honom föreslagna rigtningen; i den förra delen åter angifver han de skäl, som enligt hans förmenande tala för, att Riksdagen skall taga under ompröfning förslag till ändring af ofvannämnda §, utan att afvakta fullbordandet af den af Riksdagen hos Kongl. Maj:t i skrifvelse den 13 Maj 1884 begärda statistiska utredning med hänsyn till en mer eller mindre utvidgad politisk rösträtt.

Då Utskottet emellertid icke har anledning antaga, att de af motionären anförda skäl för obehöfligheten af denna af Riksdagen hos Kongl. Maj:t begärda statistiska utredning, hvarmed, enligt hvad Utskottet har sig bekant, Statistiska Centralbyrån för närvarande är sysselsatt, skola af Riksdagen anses ega den förmåga att öfvertyga, som Utskottet finner dem sakna, anser Utskottet sig icke böra ingå i någon granskning af den af motionären föreslagna förändringen af § 14 Riksdagsordningen eller de för densamma i öfrigt anförda skäl, utan hemställer Utskottet,

att Herr Gustafssons förevarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 16 Mars 1886.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.

Reservationer:

af Herr *Siljeström*: »Ehuru jag för öfrigt instämmer i Utskottets utlåtande, har jag likväl ansett, att Utskottet icke bort afstyrka motionen utan att gifva erkännande åt dess allmänna syftning»;

af Herr *Hedin*: »Jag erkänner att, äfven om Utskottet, i likhet med motionären, skulle hafva ansett en utsträckning af rösträtten lika behöflig som en föregående statistisk belysning af rösträttsfrågan onödig, det likväl icke, när *Riksdagen* funnit nödig och begärt en sådan utredning, bort framlägga förslag till ändring af 14 § Riksdagsordningen. Således medgifver jag, att Utskottet ej för närvarande haft synnerlig anledning att granska detaljerna af motionärens förslag. Likväl vill jag begagna tillfället för att göra en enda erinran i afseende å sjelfva sakfrågan.

Med all benägenhet att medverka till den politiska rösträttens utsträckning bland den del af svenske undersåtar, som motionärens förslag afser, finner jag det likväl vara ett ännu högre rättvisans kraf, att rösträtt varder förlänad dem, som nu blott på grund af sitt kön icke kunna förvärfva den. Jag håller före, att den af rättvisa och billighet i främsta rummet fordrade rösträttsreformen består i beviljandet af rösträtt åt de kvinnor — ogifta, enkor eller frånskilda — som uppfylla de i grundlagen för män stadgade valrättsqualifikationer, sådana dessa äro eller kunna blifva.»

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 19 Mars 1886, kl. 3 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i § 60 Riksdagsordningen.

Uti en från Andra Kammaren till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 184, har Herr *A. G. Björkman* föreslagit:
att senare momentet af § 60 i Riksdagsordningen ändras derhän, att votering med namnupprop sättes i stället för sluten omröstning; samt att lika röstetal anses lika med afslag.